

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 31/1979-80 med anledning av ltm Knut Mattssons m.fl.hemställningsmotion till landskapsstyrelsen om åtgärder för lagstiftning rörande ersättning som enligt lagstiftningen om allmänna vägar erläggs till markägare.

Landstinget har över nämnda motion inbegärt lagutskottets utlåtande. Med anledning härav får utskottet, som i ärendet hört överingenjören Anders Lindholm, bonden ltm Göran Helling och lantmäteringenjören ltm Sven-Olof Lindfors, vördsamt anföra följande.

Enligt 37 § 1 mom. landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland (23/57) skall vägförrättning, som utförs av lantmäteringenjör och två gode män, äga rum efter det att vägplan fastställts. Av praktiska orsaker är det i allmänhet inte möjligt att utföra vägförrättningen innan vägen har färdigställts. Under vägförrättningen behandlas bl.a. ersättningsärenden. Från den tidpunkt mark tas i besittning av väghållaren till det att vägförrättningen slutförts kan det dröja en lång tid, i något fall har det till och med dröjt närmare tio år. Med anledning härav kan sakägare få vänta en lång tid innan han erhåller ersättning för den egendom som väghållaren tagit i besittning. Å andra sidan bestäms ersättningen utgående från det värde marken har vid tidpunkten för vägförrättningen. Dessutom äger sakägare enligt 70 § rätt till 6 % ränta på ersättningen, räknat från den tidpunkt väghållaren tog markområdet i besittning. Beträffande ersättning för annat intrång än ianspråktagande av markområde (specialersättningar såsom för brunnar, staket, bestående men och liknande) beräknas räntan däremot i allmänhet från den tidpunkt ersättningen fastställts.

Vidare kan sakägare enligt 80 § 2 mom. begära förskott på ersättningen. Förskottsersättning utgår dock i enlighet med väghållarens prövning. Enligt vad utskottet erfarit har förskott utbetalts i samtliga fall när anhållan därom gjorts. Vid bestämmandet av förskottsersättning beaktas endast det ianspråktaga markområdet samt större och uppenbara intrång. Förskottsbeloppet har i allmänhet varit c. 60 % av den beräknade ersättningen. I fråga om byggnader, som måste avlägsnas, har nästan utan undantag ingåtts frivilligt köpeavtal med ägaren, som således fått ut hela ersättningen i och med att byggnaden överlåtits.

Utskottet omfattar motionen till den del ett förbättrat förskotts-för-farande eftersträvas. Beträffande vägrätt torde det likväl inte vara ändamålsenligt att, såsom motionärerna föreslår, använda sig av samma för-farande som vid expropriation då förhandstillträde medges. Vid expropriation bestäms nämligen förskottsersättningen av samma myndighet som bestämmer den slutliga ersättningen medan det i fråga om vägrätt gäller att förskottet bestäms av landskapsstyrelsen och den slutliga ersättningen av lantmäteringenjör och gode män. Skulle förskottet för vägmark bestämmas på sistnämnda sätt vore det ju nödvändigt att vägförrättningen skulle inledas vid den tidpunkt när förhandssyn enligt 29 § 6 mom. hålls, det vill säga innan vägbygget överhuvudtaget kunde påbörjas. Härigenom skulle vägbyggen kunna fördröjas flera år eftersom vägförrättningar är tidskrävande och lantmäteribrån uppgivits ha övernag med arbetsuppgifter. I praktiken torde det dessutom i de flesta fall vara omöjligt att slutligt fastställa ersättningen innan vägbygget färdigställts.

Enligt utskottets uppfattning kunde likväl förfarandet ändras så att förskottsersättning skulle utgå för allt intrång som är av större betydelse för sakägare. Detta skulle vara möjligt om lagen ändrades så att vägförrättningen kunde inledas vid en tidigare tidpunkt än för närvarande, vilket dock skulle leda till ett visst dubbelarbete för lantmäteribråns personal och en därav orsakad fördröjning av hela förfarandet. Mest ändamålsenligt vore det därför om landskapsstyrelsen såsom regel till den syn, som enligt 29 § 6 mom. hålls innan marken tas i besittning, skulle förutom sakägare kalla även en lantmäteringenjör som ojävig sakkunnig, vilket för övrigt även hittills skett i vissa fall. På basen av vad som framkommit vid synen kunde sedan förskott erläggas för viss andel även av specialersättningar. Hela ersättningen torde ju som tidigare nämnts inte kunna erläggas förrän vägen är byggd och vägförrättningen slutförd.

Med hänvisning till det anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget med förkastande av hemställningsmotionens kläm bringar motionens och betänkandets motiveringar till landskapsstyrelsens kännedom.

Mariehamn den 17 september 1980.

På lagutskottets vägnar:

Sune Carlsson
ordförande

Lars Karlsson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordf. Sune Carlsson, ledamöt. A. Häggblom och Lindfors samt ersättarna Eriksson (delvis) och Olof M. Jansson (delvis).